

Hodnocení vedoucího diplomové práce

Název diplomové práce: **Sociálně vyloučená lokalita a její vnímání komunálními politiky**

Autorka práce: **Bc. Petra Severová**

Prohlubování a zviditelňování sociálních rozdílů je průvodním společenským jevem polistopadového vývoje v ČR. Exkluze části populace a její koncentrace do sociálně vyloučených lokalit pak společenským fenoménem, který je jednak zdrojem sociálního napětí a jednak generátorem konfliktů mezi různými skupinami obyvatelstva. Jedním z důvodů obtížného řešení tohoto společenského jevu je jeho komplexnost – projevuje se na komunální úrovni, na které obvykle chybí motivace a tudíž i prostředky pro hledání jakýchkoliv inkluzivních intervencí.

Pro hledání úspěšných řešení je tak nezbytné, v první řadě, porozumět postojům a způsobům uvažování komunálních politiků. Právě takovýto cíl si ve své diplomové práci vytkla Bc. Petra Severová, když na příkladech třech vyloučených lokalit Karlovarského kraje odhaluje vztah komunálních politiků k lidem žijícím v sociálně vyloučených lokalitách nacházejících se na území jejich obce.

Teoretickou část diplomové práce strukturuje spíše širokospektrálně, tedy horizontálně do dvanácti podkapitol. Důvodem tohoto přístupu je snaha postihnout komplexitu a šíři řešeného tématu. Daní za tento přístup je pak logicky jistá obsahová mělkost, případně rezignace na práci se studii, které se hlouběji zabývají jednotlivými aspekty sociální exkluze. Jednotlivé kapitoly, obsažené v teoretické části, tak oscilují okolo ústředních témat, tedy sociálního vyloučení (9 – 15), sociálně vyloučených lokalit (22 – 24), komunitní práce a sociálního začleňování (25 – 28), obce a její působnosti (29 – 30), vztahy mezi majoritou a Romy, včetně zmapování přetrvávajících předsudků (36 – 40).

Stěžejní částí diplomové práce je jednoznačně její praktická část. V ní diplomantka volí strategii kvalitativního výzkumu, přičemž sběr dat provádí pomocí sedmi polostrukturovaných rozhovorů. Respondenty obvykle jsou starostové, tajemníci a radní odpovídající za sociální oblast. Autorka dělí svá zjištění do sedmi tematických kategorií, které dále obsahově strukturuje. Hlavními kategoriemi jsou – vztahy, používaná terminologie, popis obce, zaměstnanost, spolupráce, kriminalita a lokální problémy a dopad. Obrázek, který diplomantka postupně rozkrývá, se vyznačuje širokou plasticitou, která zobrazuje rozsáhlé předivo vztahů mezi postoji komunálního politika k sociálně vyloučeným jedincům a jeho/jejím výkladem sociální reality. Výpovědi nabývají různých škál, když se např. v oblasti intervence pohybují od aktivismu k fatalismu a v oblasti vztahové pak od vysoké míry tolerance až ke xenofobii. Zajímavým prvkem je celkem pochopitelný alibismus, v rámci kterého politici a úředníci přesouvají odpovědnost za vzniklý stav mimo dosah aktivních hráčů. Tak mohou být za příčiny označeny špatné nastavení systému nebo mobilita a s ní spojená nepřizpůsobivost nově příchozích jedinců.

Diplomantka v závěru diplomové práce (102-104) formuluje svá doporučení, která by měla přispět ke snižování rozsahu sociálního vyloučení a tím také ke snižování jeho společenských dopadů. Mezi ně patří dávka podpory v zaměstnanosti, jejímž příjemcem by se stali lidé postižení dlouhodobou nezaměstnaností, dále pak zaměstnávání sociálně vyloučených v místních samosprávách. K řešení sociálního vyloučení by měly přispět také: zavedení institutu sociálního bydlení, nalezení způsobů oddlužení a zpracování příručky pro obce, která by komunálním politikům pomáhala hledat funkční postupy řešení problémů sociální exkluze.

Diplomová práce ve finální podobě naplňuje cíl, pro který vznikala, když se nejdříve po teoretické rovině věnuje tématu sociálního vyloučení a popisu způsobů zmírňování nebo eliminace dopadů tohoto společenského jevu. Praktická část je pak sondou do uvažování lidí odpovědných za správu obcí, na jejichž území vznikla, nebo v jejichž spádových oblastech existuje sociálně vyloučená lokalita. Návrhy řešení pak minimálně definují oblasti, ve kterých je nutné hledat řešení stávajících problémů. I když diplomantka řešení jen navrhuje a dále nerozpracovává, není možné tento přístup označit za rezignaci na plnění cíle diplomové práce. Apel, který v sobě diplomová práce skrývá, by bylo možné vyjádřit slovy: „K eliminaci sociálního vyloučení může dojít jedině tehdy, když se z tohoto sociálního jevu stane politikum na místní úrovni, a když komunální politici, navzdory svému okolí, přijmou za tento proces plnou politickou odpovědnost.“

Závěrem bych chtěl ocenit přístup Bc. Petry Severové k psaní diplomové práce. Diplomantka věnovala dlouhodobou pozornost jak sběru, tak analýze nasbíraných dat. S nemenším úsilím se pak pustila do hledání relevantních zdrojů, ze kterých pak koncipovala obsah teoretické části. V tomto procesu pak nezdědala oslovovala autory použitých zdrojů a konzultovala s nimi výběr vhodných textů.

Otázka k obhajobě diplomové práce:

- 1) V roce 2010 vznikla Příručka pro sociální integraci, napsaná kolektivem vedeným J. Švecem. Vy, ve své diplomové práci, navrhujete vznik nové příručky pro obce. Popište, jak by se měly obsahově prolínat nebo doplňovat obě příručky, a na jaká témata by se měla soustředit vámi navrhovaná publikace.

Prohlašuji, že diplomová práce, Sociálně vyloučená lokalita a její vnímání komunálními politiky, splňuje nezbytné požadavky a klasifikuji ji stupněm velmi dobře.

V Praze 12. června 2014

Hodnocení zpracoval: Mgr. Petr Vrzáček